

ASIA

Päätös ympäristönsuojelulain (527/2014) 136 §:n mukaisesta ilmoituksesta, joka koskee pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamista.

Ilmoituksen tekijä St1 Oy Retail

Puhdistettavan alueen sijainti- ja omistajatiedot

Kaupunki	Kuusamo
Osoite	Huoparintie 2
Kiinteistötunnus	305-411-131-48
Omistaja	Ouluntie 42 Kiinteistö Oy

Asian vireilletulo, vireilletulon peruste sekä viranomaisen toimivalta

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 136 §:n mukaisesti pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamiseen voidaan ryhtyä tekemällä siitä ilmoitus alueelliselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Ilmoitus on tehtävä hyvissä ajoin, kuitenkin viimeistään 45 vuorokautta ennen puhdistamisen kannalta olennaisen työvaiheen aloittamista.

Ilmoitus pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta toimitettiin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle 22.2.2024.

Tutkimus- ja suunnitelma-asiakirjat

Ilmoituksen liitteenä on esitetty Afry Finland Oy:n laatima Pilaantuneen maaperän kunnostuksen yleissuunnitelma (St1 Oy Retail, Entinen Shell D-piste, Huoparintie 2, Kuusamo, 101024123-001, 22.2.2024). Asialle on lisätty PTI perustuspäätös Oy:n tekemät pilaantuneisuustutkimukset vuosilta 2011, 2016 ja 2017.

Ilmoituksessa esitetyt tiedot

Puhdistettavan alueen käyttötarkoitus, toimintahistoria ja lähiympäristö

Kosteessa on toiminut Shell raskaan kaluston D-piste vuoteen 2011 asti. D-piste sijaitsi kiinteistöllä olevan toimitilarakennuksen länsipuolella. Rakennuksen itäpuolella on sijainnut Koillismaan Osuuskaupan Shell-huoltoasema, jonka toiminta on loppunut vuonna 2004.

Polttoaineenjakeletoimintaa on ollut kiinteistöllä mahdollisesti vuodesta 1970 lähtien, jolloin nykyinen liikerakennus on valmistunut. Varmaa tietoa D-pisteen rakentamisajankohdasta ei ole. Tutkimuskiinteistöllä sijaitsee kaksi liikerakennusta. Polttonesteiden jakelutoiminnot ovat sijoittuneet kiinteistön eteläosaan. Kohdekiinteistö rajautuu pohjoisessa (Airotie), lännessä (Huoparintie) ja etelässä (Ouluntaival) katualueisiin. Kohteen itäpuolella sijaitsee päivittäistavarakaupan myymälä.

Kohdekiinteistön pinta-ala on noin 6200 m². D-pisteen aluetta on tutkittu noin 1000 m²:n laajuudelta.

Piha-alue on asfaltoitu. Raskaan kaluston D-pisteen alueelta on poistettu kaikki jakelutoimintaan liittyneet rakenteet: 20 m³:n maanalainen säiliö, maanpäällinen säiliö, säiliö- ja jakelualueen betonilaatat sekä jakelumittarit sekä mittarikorokkeet. Lisäksi rakennuksen seinustalla on sijainnut 5 m³:n jäteöljysäiliö, joka on myös poistettu maaperästä.

Kiinteistö 305-411-131-48 on merkitty asemakaavaan (20.2.2004, korj. 21.6.2004) merkinnällä KTY-2 Toimitilarakennusten korttelialue, alueelle saadaan sijoittaa huoltoasema.

Maaperän tilan tietojärjestelmään on kohdekiinteistön länsipuolelle kiinteistölle 305-411-131-47 merkitty lopetettu toiminta (id 100319189) Koillismaan Osuuskauppa, pesula ja korjaamo.

ST1 Oy Retail:n jättämä ilmoitus pilaantuneen maaperän puhdistamisesta koskee entisen D-pisteen aluetta kohdekiinteistöllä. Koillismaan Osuuskauppa on jättänyt samalle kiinteistölle 305-411-131-48 ilmoituksen pilaantuneen maaperän puhdistamisesta 3.11.2023.

Alueen maaperä- sekä pohja- ja pintavesitiedot

Entisen raskaan kaluston D-pisteen alue, jossa on tehty maaperän kunnostusta, on tiettävästi murskepintainen, muilta osin piha-alue on pääosin asfaltoitu. Kiinteistön ja Huoparintien välisellä alueella on nurmikaistale.

Maaperä on tutkimusten perusteella hiekkaa noin 0,5-3 metrin syvyydelle ja syvemmällä silttistä hiekkaa.

Kohde ei sijaitse pohjavesialueella. Lähin pohjavesialue (Kirkonkylä 11305101, luokka 1E) sijaitsee noin viisi kilometriä kohteesta koilliseen. Entisen D-pisteen alueelle ei ole asennettu pohjavesiputkia. Entisen Shell-huoltoaseman alueella pohjavesi oli 3.5.2023 tehdyn mittauksen perusteella 1,3-1,5 metrin syvyydellä maanpinnasta eli tasolla +256,68...+256,95 (N2000). Karttatarkastelun ja tutkimustietojen

perusteella pohjaveden virtaus suuntautuu kohdealueelta pääosin itään/kaakkoon Torankijärven suuntaan.

Alueella tehdyt pilaantuneisuustutkimukset

St1 Oy:n raskaan kaluston polttoaineiden jakeluaseman toiminnan päätyttyä vuonna 2011 poistettiin maanalainen 20 m³:n 2-vaippainen dieselöljysäiliö, polttoaineen jakelumittarit putkistoiheen sekä säiliön täyttöpaikan ja tankkauspisteen hiekanerotuskaivot. Poistettu säiliö todettiin hyväkuntoiseksi. Samassa yhteydessä pilaantuneisuuden tarkistamiseksi kaivannosta tehdyissä tutkimuksissa ei todettu kynnysarvot ylittäviä pitoisuuksia haitta-aineita. Tutkimukset ulotettiin syvimmillään 3 metriin.

Vuonna 2016 tutkittiin maaperän pilaantuneisuutta puretun jakelupisteen viereisellä alueella (PTI 2016), koska asfaltoinnin yhteydessä pintamaassa havaittiin öljyn hajua. Näytteet (7 kpl) otettiin kaivinkoneella kaivetuista koekuopista 2,5-3,5 metrin syvyydeltä. Näytteistä kaksi analysoitiin laboratoriossa. Laboratoriossa analysoiduissa kahdessa näytteessä (3 ja 5) raskaiden öljyjakeiden C₂₁-C₄₀ pitoisuudet ylittivät Vna 214/2007 mukaiset ylemmät ohjearvot. Keskitisleiden C₁₀-C₂₁ pitoisuus ylitti pisteessä 5 ylemmän ja pisteessä 3 alemman ohjearvotason. Lisäksi todettiin ylemmät ohjearvot ylittävä pitoisuus haihtuvia hiilivetyjen C₅-C₁₀ ja ksyleeneitä sekä alemmat ohjearvot ylittävä pitoisuus bentseeniä ja tolueenia. Maaperätutkimusten lisäksi otettiin näyte kiinteistöllä sijaitsevan liikerakennuksen hanasta. Näytteessä todettiin bentseeniä 10 µg/l, mikä ylittää STM:n asetuksen 2/2023 mukaisen talousveden laatuvaatimustason (1 µg/l). Lisäksi hanavedessä havaittiin tolueenia, etyylibentseeniä ja ksyleenejä (BTEX-yhdisteet), jotka ovat bensiiniperäisiä.

Vuoden 2017 tutkimusten tarkoituksena oli tarkentaa vuoden 2016 tutkimuksia. Kahdeksasta maanäytteestä analysoitiin hiilivetytypitoisuudet PetroFlag-kenttäanalysaattorilla. Neljä näytettä lähetettiin tutkittavaksi laboratorioon (PTI 2017). Maaperässä ei todettu merkkejä haihtuvista hiilivedyistä C₅-C₁₀ tai niissä esiintyvistä yhdisteistä (BTEX-yhdisteet ja oksygenaattit). Keskitisleiden ja raskaiden öljyhiilivetyjen pitoisuudet ylittivät alemman ohjearvotason (Vna 214/2007).

Yhteenveto D-pisteen alueen tutkimuksista

D-pisteen jakelulaitteiden ja putkistojen purkamisen jälkeen kaivannon pohjalle tai seinämiin ei jäänyt tehtyjen tutkimusten perusteella kohonneita haitta-aineiden pitoisuuksia.

Entisen D-pisteen pohjoispuolella maaperässä haihtuvien hiilivetyjen pitoisuus ylittää Vna 214/2007 mukaisen ylemmän ohjearvon (500 mg/kg) pisteessä 5 (2016) poistetun maanpäällisen säiliön länsipuolella

2,5-3,5 metrin syvyydellä. Näytteessä ksyleenien pitoisuus ylittää ylemmän ohjearvon sekä bentseenin ja etyylibentseenin pitoisuudet alemman ohjearvon. On mahdollista, että haihtuvien hiilivetyjen suhteellisen korkeat pitoisuudet eivät ole ainakaan kokonaisuudessaan peräisin D-pisteen toiminnasta.

Keskittisleidien pitoisuus ylittää Vna 214/2007 mukaisen ylemmän ohjearvon (1000mg/kg) niin ikään näytteessä 5 (2016) ja alemman ohjearvon metrin syvyydellä rakennuksen luoteisnurkan lähellä pisteessä 6 (2017). Raskaiden jakeiden pitoisuus ylittää ylemmän ohjearvon (600 mg/kg) näytteissä 3 ja 5 (2016) sekä alemman ohjearvon näytteessä 6 (2017). Pohjaveden haitta-ainepitoisuuksia D-pisteen alueella ei ole tutkittu.

Ottaen huomioon laboratorioanalyysitulosten lisäksi PetroFlag pika-analyysien tulokset, kohonneita haitta-ainepitoisuuksia esiintyy maaperässä 1-3,5 metrin syvyydellä. Haitta-aineita esiintyy D-pisteen mittarikorokkeen pohjoispuolella, sekä hyvin todennäköisesti myös rakennuksen ja jakelualueen välisellä alueella.

Yhteenveto Shell-jakeluaseman alueen tutkimuksista ja kunnostuksista

Samalla kiinteistöllä vuoteen 2004 saakka toimineella Shell-jakeluasemalla on tehty pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistusta vuosina 1997, 1998, jolloin noin 1000 m²:n laajuusella alueella suoritettiin massanvaihtoa keskimäärin kahden metrin syvyydelle. Pilaantuneimmilla alueilla kaivu ulotettiin 2,5–2,8 metrin syvyydelle. Polttoaineputkisto uusittiin, mutta mittarijalkoja ja säiliöitä ei poistettu. Kunnostuksen yhteydessä poistettiin maa-ainekseen sekoittuneena puhdasta polttoainetta arviolta 2000–4000 kg. Maaperään päätyneen polttoaineen kokonaismäärästä ei voitu esittää tarkkoja arvioita. Kunnostustavoitteena oli kokonaishiilivetyjen pitoisuus 500 mg/kg.

Ouluntaipaleen varteen rakennetun viemärilinan kaivutöiden yhteydessä vuonna 2011 Shell-jakelualueen eteläosassa sijainneet säiliöt poistettiin ja pilaantunutta maa-ainesta toimitettiin Kuusamon kaatopaikalle arviolta 500 m³itd. Kunnostustavoitteena sovellettiin Vna 214/2007 mukaisia alempia ohjearvoja. Kunnostuksen jälkeen kunnostuskaivannon seinämissä ja pohjalla haitta-aineiden pitoisuudet alittivat kunnostuksen tavoitetasot.

Shellin vanhan jakeluaseman ympäristössä tehtiin maaperän ja pohjaveden pilaantuneisuustutkimuksia v. 2018 (Pöyry Finland Oy 2018) seitsemästä pisteestä, joista kahteen asennettiin pohjavesiputki. Haihtuvien hiilivetyjen C₅–C₁₀ pitoisuudet 750–8900 mg/kg ylittivät Vna 214/2007 mukaiset ylemmät ohjearvot kaikissa pisteissä. Haihtuvissa

hiilivedyissä esiintyvistä yhdisteistä ksyleenien pitoisuudet ylittivät kaikissa näytteissä ylemmät ohjearvot. Toluenin pitoisuus ylitti ylemmän ohjearvon neljässä, bentseenin pitoisuus kolmessa ja etyylibentseenin yhdessä näytteessä. Oksygenaattien ja keskitisleiden C₁₀-C₂₁ pitoisuudet ylittivät ylemmät ohjearvot yhdessä pisteessä. Pohjavesiputkissa PVP1 ja PVP7 hiilivetyjen C₅-C₁₀ sekä BTEX-yhdisteiden ja MTBE:n pitoisuudet olivat korkeita. Lisäksi havaittiin keskitisleitä ja raskaita öljyjakeita. Alueen rajaamiseksi tehtiin tarkentavia tutkimuksia vuonna 2023 (Afry Finland Oy).

Pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arviointi sekä riskinarviointi

Kohde ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella. Alue on nykyisin liikekäytössä. Vanhan D-pisteen viereisessä liikerakennuksessa toimii eläinkauppa ja katsastusasema. Alueen kaavamerkintä on KTY-2, Toimitilarakennusten korttelialue, jolle saadaan sijoittaa huoltoasema. Maaperän pilaantuneisuuden arviointi on yllä mainituista syistä katsottu mahdolliseksi toteuttaa vertaamalla haitta-ainepitoisuuksia Vna 214/2007 mukaisiin viitearvoihin

Öljihiilivety pitoisuudet ovat koholla 1-3,5 metrin syvyydellä maanpinnasta entisen D-pisteen ympäristössä. Haitta-aineista haihtuvat yhdisteet eivät voi ainakaan kokonaan olla peräisin St1:n D-pisteen toiminnasta. Kulkeutumista on voinut osin tapahtua viereisen Shell-aseman alueelta. Kunnostussuunnitelmassa todetun mukaisesti kulkeutuminen on voinut tapahtua esimerkiksi putkilinjoja pitkin, koska pohjaveden varsinainen virtaussuunta ei ole viereiseltä Shell-asemalta D-pisteen suuntaan.

Arvioitaessa haitta-aineiden kulkeutumista on todettu, että haitta-aineiden esiintyminen vähäisissä määrin myös rakennuksen alapuolella on mahdollista, koska hiilivetyjen pitoisuudet ovat koholla lähellä rakennuksen seinää. Haitta-aineita ei kuitenkaan arvioida olevan heti perustusten alapuolella. Haitallista kulkeutumista sisäilmaan ei arvioida voivan tapahtua, vaikka keskitisleitä tai raskaita jakeita esiintyisi pienellä alueella rakennuksen alapuolisessa maaperässä, koska kyseiset yhdisteet eivät ole erityisen herkästi haihtuvia. Haitta-aineiden ei arvioida voivan kulkeutua sisäilmaan pitoisuuksina, joilla olisi merkitystä työntekijöiden terveydelle.

Muusta kuin D-pisteen toiminnasta peräisin olevien herkästi kulkeutuvien haihtuvien hiilivetyjen ja BTEX-yhdisteiden kulkeutuminen edelleen laajemmalle on mahdollista.

Kulkeutumista pintaeroosion välityksellä tai merkittävää haihtumista ulkoilmaan ei arvioida tapahtuvan.

D-pisteen alueen läpi ei kulje vesijohtoa, joten D-pisteen toiminnasta peräisin olevien haitta-aineiden kulkeutuminen vesijohtoveteen ei ole mahdollista. Liikerakennuksen hanavedessä ei havaittu merkkejä keskitisleistä tai raskaammista jakeista, mutta siinä on todettu haihtuvia hiilivetyjä ja BTEX-yhdisteitä. Kunnostussuunnitelmassa todetusti yhdisteet ovat hyvin todennäköisesti peräisin Shell-huoltoaseman alueelta, jonka läpi vesijohto rakennukseen kulkee.

D-pisteen haitta-aineille altistumisen riski katsotaan olevan olemassa lähinnä maata kaivettaessa esimerkiksi kunnostuksen yhteydessä, ellei työturvallisuudesta huolehdita. Haitta-ainepitoisuuksista ei arvioida aiheutuvan merkityksellistä ekologista riskiä.

Arvioitaessa riskiä ja puhdistustarvetta, on todettu että haitta-aineiden kulkeutuminen pohjaveteen ja edelleen pohjaveden mukana laajemmalle on mahdollista, ellei kohdetta kunnosteta.

Selvitys puhdistustarpeesta ja -tavoitteista

Arvioitaessa riskiä ja puhdistustarvetta, on todettu että haitta-aineiden kulkeutuminen pohjaveteen ja edelleen pohjaveden mukana laajemmalle on mahdollista, ellei kohdetta kunnosteta.

Maaperässä rakenteiden poistoalueen ulkopuolella on Vna 214/2007 mukaiset ylemmät ohjearvot ylittäviä keskitisleiden ja raskaiden öljyhiilivetyjen pitoisuuksia. Yhdisteiden kulkeutuminen pohjaveteen on mahdollista. On myös mahdollista, että haitta-aineita on vähäisissä määrin kulkeutunut myös rakennuksen alapuolelle.

Riskinarvion perusteella Vna 214/2007 mukaiset ylemmät ohjearvot soveltuvat kohteessa kunnostustavoitteeksi. Kunnostustavoitteita esitetään D-pisteillä käsitellyille yhdisteille.

Esitetyt kunnostuksen tavoitepitoisuudet:

Keskitisleet C₁₀-C₂₁ 1000 mg/kg

Raskaat öljyhiilivedyt C₂₁-C₄₀ 2000 mg/kg

Pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen laajuuden arviointi

Haitta-ainepitoista maa-ainesta arvioidaan olevan noin 270 m²:n alueella noin 400 m³ltr (n. 800 t), josta ylemmän ohjearvon ylittäviä massoja arviolta 250 m³ltr (500 t).

Puhdistusmenetelmän kuvaus ja työn valvonta

Maaperän kunnostukseksi esitetään massanvaihtoa, jossa pilaantuneet maa-ainekset poistetaan ja korvataan pilaantumattomilla maa-aineksilla.

Kaivu ulotetaan keskimäärin 3,0-3,5 metrin syvyydelle noin 270 m²:n laajuusella alueella.

Kunnostuksen tarkoituksena on poistaa D-pisteen toiminnasta aiheutunut maaperän pilaantuneisuus, mutta hiilivedyillä C₁₀-C₄₀ pilaantuneilla alueilla on todennäköisesti paikoin myös bensiiniperäisiä yhdisteitä, jotka tulevat samalla poistetuiksi. Mikäli kunnostuksen aikana osoittautuu, että maaperä tai pohjavesi on selkeästi bensiinijakeilla pilaantunutta, tulee selvittää kunnostuksen kustannusvastuut ennen kaivun jatkamista.

Massanpoiston yhteydessä maa-ainesten öljyhiilivetypitoisuudet määritetään valvojan toimesta PetroFlag-pikatestillä, ja kaivujen riittävyys varmennetaan laboratorioanalyysien avulla. Mikäli massanvaihdon päätyttyä kohdekohtaisia kunnostustavoitteita ei ole saavutettu, laaditaan saavutetusta tilanteesta tarvittaessa riskitarkastelu, missä arvioidaan, aiheuttavatko ylitykset haittaa ympäristölle tai terveydelle.

Maa-ainesten ja jätteiden käsittely, kuljetus ja hyödyntäminen

Poistettavat maat, joiden pitoisuus ylittää kunnostukselle annetut tavoitepitoisuudet, toimitetaan jatkokäsittelyyn luvanvaraiselle käsittelyalueelle. Käsittelijä vastaa massojen loppusijoittamisesta.

Kuormat peitetään pölyämisen ja varisemisen estämiseksi. Kohteessa ei varastoida pilaantuneita massoja lukuun ottamatta lyhytaikaista kasalle laittoa massojen lajittelemiseksi.

Kaivannot täytetään pilaantumattomilla ja routimattomilla maa-aineksilla ja kunnostustavoitteen alittavilla tiivistämiskelpoisilla kaivumailla. Kaivualueet ja muut työalueet viimeistellään kunnostusta edeltänyttä tilaa vastaaviksi.

Kunnostuksen päätyttyä otetaan näytteet maaperästä ja pohjavedestä, joiden perusteella päätetään jatkotoimenpiteiden tarpeesta.

Mikäli kaivutyön yhteydessä joudutaan poistamaan maa-aineksia, joissa pitoisuus alittaa tavoitepitoisuudet, hyödynnetään näitä massoja kaivannon alustäytöissä edellyttäen, että massat ovat rakentamiskelpoisia. Tällä vältetään turhaa maa-aineksen poiskuljetusta ja korvaavan materiaalin hankintaa. Käyttökelpoiseksi todetut kaivumaat läjitetään kiinteistölle kunnostusalueen läheisyyteen.

Kaivantovesien käsittely ja pohjavesiseuranta

Kaivantoihin mahdollisesti kertyvää öljyistä vettä pumpataan ensisijaisesti öljynerotin-/aktiivihilikkäsittelyn kautta jätevesiviemäriin.

Kunnostuksen aikana hulevesiviemäriin johdettavan veden laatua seurataan vesinäyttein, joista analysoidaan öljyhiilivetyjen pitoisuudet laboratoriossa.

Kunnostuksen jälkeen otetaan näyte pohjavedestä, näytetulosten perusteella päätetään mahdollisista jatkotoimenpiteistä.

Puhdistamisen terveys- ja ympäristövaikutukset sekä haittojen ehkäisy

Kunnostuksella kohdealueen maaperä saadaan siihen kuntoon, ettei aiemman toiminnan päästöistä voi tulevaisuudessakaan kiinteistön kaavanmukaisella käytöllä aiheutua ympäristö- tai terveyshaittaa. Kunnostustoimilla saadaan estettyä yhdisteiden leviäminen laajemmalle.

Työ massanvaihdoilla toteutettuna ei oleellisesti poikkea normaalista maarakennustyöstä eikä aiheuta siitä poikkeavia ympäristöhaittoja

Puhdistustyön aikataulu ja tiedottaminen

Maaperän kunnostustyöt on suunniteltu tehtäväksi vuoden 2024 aikana.

Työmaan aloituskokouksen ajankohdan tiedottaa asianosaisille työmaalle nimetty valvoja. Valvoja tiedottaa kunnostustyöstä tarvittavassa määrin naapurustolle sekä ilmoittaa valvovalle viranomaiselle poistettavien maa-ainesten vastaanottopaikat ennen niiden kuljettamista työmaalta.

Ilmoituksen käsittely

Tarkastus alueella

Kohdealueen tarkastamista ennen päätöksen antamista ei ole pidetty tarpeellisena.

Tiedottaminen

Ilmoitus pilaantuneen maaperän puhdistamisesta on toimitettu tiedoksi 28.2.2024 Kuusamon kaupungin ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaiselle, kiinteistönomistajalle sekä Koillismaan Osuuskaupalle, joille on annettu mahdollisuus kommentoida asiaa. Ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomainen eivät ole kommentoineet asiaa.

Annaetut lausunnot, kannanotot ja vastine on liitetty kokonaisuudessaan asian asikirjoihin.

Koillismaan Osuuskauppa on antanut asiassa lausunnon 21.3.2024

Lausunnossa on tuotu esille että mikäli kiinteistön rakennukseen tehdään sisäilmatutkimuksia, tulisi ST1 velvoittaa osallistumaan sisäilmatutkimusten tekemiseen yhteisvastuullisesti Koillismaan Osuuskaupan kanssa. Perusteena esitetään haihtuvien hiilivetyjen ja ksyleenien ylemmät ohjearvot ylittävät pitoisuudet sekä bentseenien ja tolueenin pitoisuuden alemman ohjearvot ja näiden mahdollinen kulkeutuminen pohjaveden suuntauksen mukaisesti kohti kiinteistöä ja siten kiinteistön sisäilmaan. Koillismaan Osuuskauppa tuo lisäksi esille, että mikäli kiinteistöllä oleva rakennus puretaan, tulisi Koillismaan Osuuskaupan vastuu olla yhteistä ST1 kanssa. On myös todettu, että ST1 ei pysty puhdistamaan kiinteistön alapuolelta pilaantuneita raskaita yhdisteitä ilman rakennuksen purkamista. Koillismaan Osuuskauppa pyytää viranomaista käsittelemään ST1:n ja Koillismaan osuuskaupan asiat samanaikaisesti hallintolain 25 § edellyttämällä tavalla.

Oulutie 42 Kiinteistö Oy:n kannaotto 13.3.2024

Kiinteistönomistaja on tuonut kannanotossaan esille mm. tarpeen huomioida kulku liikerakennukseen huolehtia tiedottamisesta sekä mahdolliset liiketoiminnalle aiheutuvat vahingot ja niiden korvaamisen. Lisäksi on tuotu esille in situ puhdistuksen tarpeellisuus sekä tarve antaa sitoumus rakennuksen alapuolisen maaperän puhdistamisesta siinä vaiheessa, kun rakennus puretaan.

ST1 OY:n vastine annettuihin kannanottoihin 3.4.2024

ST1 Oy:n näkemyksen mukaan yrityksellä ei ole velvoitetta tutkia rakennuksen sisäilmaa. Vastineessa tuodaan esille ST1 Oy:n alueella käsiteltyjen polttoaineiden (Diesel) sisältämiä haitta-aineita sekä mm. mahdollisuutta haitta-aineiden leviämiselle Koillismaan Osuuskaupan harjoittamasta Shell-jakelualueen toiminnasta ja rakennettujen putkistojen myötä. Lisäksi tuodaan esille, että Koillismaan Osuuskaupan tulisi huomioida sisäilmamittauksia tehtäessä rakennuksessa sijainneet mahdolliset päästölähteet (varastotilat, huoltohalli, ns. rasvamonttu ja sen viemäröinti, rakennuksen ÖE ja sen viemäröinti).

Kiinteistönomistajan antamaan kannanottoon liittyen ST1 tuo esille, että kiinteistölle kohdistuvat maaperän kunnostustoimenpiteet tulee toteuttaa eriaikaisina kulkureittien käytettävyyden ja liiketoiminnan häiriintymättömyyden varmistamiseksi. ST 1 toteaa, että kunnostustyöt tulisi kohdistaa ensin St1 alueelle, koska alueen kunnostustyö on kestoltaan lyhytaikaisin ja sieltä tehtyjä pilaantumishavaintoja voidaan hyödyntää tulevassa in situ-kunnostuksen suunnittelussa ja

toteutuksessa. Lisäksi todetaan, että kunnostustöiden ajankohta sovitaan erikseen kiinteistön omistajan kanssa.

Viranomaisen ratkaisu

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on tarkastanut ST1 Retail Oy:n pilaantunutta maaperää koskevan ilmoituksen, joka koskee Kuusamossa osoitteessa Huoparintie 2 sijaitsevaa kiinteistöä 305-411-131-48, entisen D-pisteen aluetta. ELY-keskus hyväksyy ilmoituksessa esitetyn maaperän puhdistamisen seuraavin määräyksin:

Puhdistustavoitteet

1. Kohteen maaperä tulee puhdistaa siten, että haitallisten aineiden osalta saavutetaan seuraavat (taulukko 1) valtioneuvoston maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista antaman asetuksen (214/2007, PIMA-asetus) mukaiset ylemmät ohjearvotasot pl. bentseeni, jonka puhdistuksen tavoitetasona käytetään alempaa ohjearvotasoa. Maaperässä vapaana faasina olevat haitta-aineet tulee poistaa maaperästä.

Taulukko 1. Valtioneuvoston asetuksen (214/2007, PIMA-asetus) mukaiset ylemmät ohjearvotasot haitta-aineille

Haitta-aine	ylempi ohjearvo (mg/kg)	alempi ohjearvo (mg/kg)
Öljyhiilivetyjen keskitisleet (C ₁₀ -C ₂₁)	1000	
Raskaat jakeet (C ₂₁ -C ₄₀)	2000	
Haihtuvat hiilivedyt (C ₅ -C ₁₀)*	500	
Ksyleenit	50	
etyylibentseeni	50	
Bentseeni		0,2

* Aromaattisten hiilivetyfraktioiden C₈-C₁₀ osuus hiilivetyjen C₅-C₁₀ kokonaispitoisuudesta saa kuitenkin olla korkeintaan 100 mg/kg.

Jos maaperässä todetaan valtioneuvoston asetuksen 214/2007 mukaiset kynnysarvot tai alueen taustapitoisuudet ylittävinä

pitoisuuksina muita kuin edellä esitettyjä haitta-aineita, on maaperän pilaantuneisuus ja puhdistustarve arvioitava näiden haitta-aineiden osalta valtioneuvoston asetuksen 214/2007 mukaisesti. Jos kyseiset maa-ainekset kuitenkin poistetaan alueelta jo määräyksen mukaisten kunnostustavoitteiden saavuttamiseksi, ei arviointia tarvitse tehdä.

Puhdistustyön yhteydessä tulee varmistaa, ettei alueelle sijoittuvien tai sinne rakennettavien talousvesijohtolinjojen välittömässä läheisyydessä ole haitta-ainepitoista maa-ainesta, josta voisi aiheutua riskiä vesijohtovedelle, tai tarvittaessa vesijohto tulee vaihtaa diffuusiosuojattuun vesijohtolinjaan.

2. Mikäli kaivutyön kuluessa tehtävät havainnot maaperän tai pohjaveden pilaantuneisuudesta tai riskeistä poikkeavat olennaisesti kohteen ilmoituksen ja pilaantuneisuustutkimuksen lähtötiedoista, maaperän puhdistustavoitteita ei saavuteta, tai pilaantuneisuus jatkuu laajemmalle kuin tutkimuksissa on havaittu, tai alueelle on jäämässä puhdistustavoitteet ylittäviä jäännöspitoisuuksia, on ilmoituksen tekijän/puhdistuksesta vastaavan tahon oltava yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukseen jatkotoimenpiteistä sopimiseksi. Mikäli alueelle on jäämässä puhdistustavoitteet ylittäviä jäännöspitoisuuksia, tulee laatia riskinarviointi mahdollisista vaikutuksista ympäristölle ja terveydelle sekä esittää mahdollisten jatkotoimenpiteiden tarve. Riskinarvioinnin perusteella ELY-keskus voi tarvittaessa antaa ohjeita tai määräyksiä jatkotoimenpiteistä. Riskinarvioinnin tulee olla PIMA-asetuksen sekä Ympäristöhallinnon ohjeen 6/2014 mukainen riskinarviointi. Riskinarvio ja jatkotoimenpidesuunnitelma on toimitettava tiedoksi kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Mikäli maaperän pilaantuminen jatkuu naapurikiinteistön alueelle, on siitä ilmoitettava kyseisen kiinteistön omistajalle sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle jatkotoimenpiteiden sopimiseksi.

3. Puhdistustyön yhteydessä maaperän pilaantuneisuutta on seurattava kenttätestein, ja tulosten varmistamiseksi tulee riittävä määrä jäännöspitoisuusnäytteitä fraktioiteineen analysoida akkreditoidussa laboratoriossa.

Puhdistustyön lopuksi kaivantojen seinämistä ja pohjista tulee ottaa jäännöspitoisuusnäytteet määräyksessä 1 annettujen puhdistustasojen varmentamiseksi. Ne on otettava niin, että kunkin kaivualueen jäännöspitoisuudet tulevat luotettavasti selvitettyiksi. Näytteistä on analysoitava laboratoriossa vähintään kyseisellä kaivualueella tehdyissä tutkimuksissa todettujen haitta-aineiden pitoisuudet.

Maa-ainesten ja jätteiden käsittely, varastointi ja kuljettaminen

4. Kaivettuja pilaantuneita maa-aineksia tai muuta jätettä ei saa hylätä, eikä käsitellä hallitsemattomasti. Pilaantuneet maa-ainekset, joita ei hyödynnetä määräyksen 8 mukaisesti sekä alueelta kaivutyön aikana mahdollisesti esiin tulevat jätteet on toimitettava ominaisuuksiensa mukaisesti ensisijaisesti hyödynnettäviksi ja toissijaisesti loppukäsiteltäviksi vastaanottoaikaan, jolla on lupa vastaanottaa kyseisiä maa-aineksia tai jätteitä.
5. Kaivettaessa pilaantunutta maaperää ja kuljettaessa pilaantuneita maa-aineksia on huolehdittava, ettei toiminnasta aiheudu kohtuutonta melu- tai pölyhaittaa, tai muuta haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle. Kaivetut pilaantumattomat maa-ainekset ja eri tavoin pilaantuneet tai eri tavalla käsiteltävät maa-ainekset tulee pitää erillään kaivun, lastaamisen ja kuljetuksen aikana. Maa-aineksen pölyäminen ja leviäminen ympäristöön on estettävä kuormauksessa ja kuljetuksessa. Kuormat on tarvittaessa kastettava tai peitettävä kuormapeitteillä. ELY-keskus voi tarvittaessa antaa lisäohjeita tai -määräyksiä puhdistustyön aikaisten ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi.
6. Pilaantuneiden maa-ainesten kuljetuksista on laadittava siirtoasiakirjat, joista tulee ilmetä jätelain (646/2011) 121 §:n edellyttämät tiedot. Siirtoasiakirja on oltava mukana kuljetuksen aikana ja se on luovutettava jätteen vastaanottajalle. Siirtoasiakirjoja on säilytettävä kolme vuotta. Siirtoasiakirjat on laadittava ensisijaisesti sähköisenä. Siirtoasiakirjojen tiedot tulee viedä SIIRTO-rekisteriin. Jätteen saa antaa kuljetettavaksi vain jätehuoltorekisteriin hyväksytyille toiminnanharjoittajalle.
7. Mikäli haitta-ainepitoisia maa-aineksia joudutaan lyhytaikaisesti välivarastoimaan puhdistustyön aikana alueella, on maa-ainekset peitettävä huuhtoutumisen ja pölyämisen estämiseksi. Mikäli välivarastointi toteutetaan päällystämättömällä alueella, on alueen maaperän pintakerroksen haitta-ainepitoisuus selvitettävä välivarastoinnin päätyttyä. Pilaantuneen, kaivetun maa-aineksen varastoiminen alueella ei saa aiheuttaa lisäpilaantumista. Pilaantuneet maa-ainekset on välivarastoitava erillään hyödyntämiskelpoisista maa-aineksista.

Kaivettujen maa-ainesten hyödyntäminen

8. Kaivantojen täytöissä voidaan hyödyntää kyseiseltä kaivualueelta kaivettuja maa-aineksia pohjavesipinnan yläpuolella, joiden haitta-ainepitoisuudet eivät ylitä määräyksen 1 mukaisia puhdistustavoitteita. Hyödynnettävän maa-aineksen tulee olla käyttötarkoitukseensa teknisesti soveltuvaa. Kaivettujen maa-ainesten haitta-ainepitoisuudet tulee selvittää edustavan näytteenoton avulla ennen maa-ainesten

hyödyntämistä tai kuljettamista käsittelypaikkoihin. Maanäytteistä tulee analysoida vähintään aiemmissa tutkimuksissa todettujen haitta-aineiden pitoisuudet.

Kohonneita, kynnysarvotason ylittäviä haitta-ainepitoisuuksia sisältävien maiden hyödyntämispaikat, haitta-aineiden pitoisuudet ja -määrät tulee dokumentoida ja esittää loppuraportissa.

Kaivantovesien käsittely ja pohjaveden tarkkailu

9. Kaivantoihin työn aikana mahdollisesti kertyvän veden haitta-ainepitoisuudet tulee selvittää edustavalla näytteenotolla. Vedestä on analysoitava vähintään maaperä- ja pohjavesitutkimuksissa todetut haitta-aineet.

Mikäli kaivantoihin kertynyttä vettä ei voida ominaisuuksiensa vuoksi johtaa sellaisenaan hulevesiviemäriin, on se toimitettava käsiteltäväksi luvan omaavaan laitokseen tai käytettävä soveltuvaa esikättelymenetelmää. Mikäli haitta-ainepitoisia kaivantovesiä on tarkoitus johtaa tarkoitukseen soveltuvan esikäsittelyn kautta viemäriverkostoon tai hulevesiviemäriin, tulee asiasta sopia viemärlaitoksen kanssa. Suunnitelma vesien käsittelystä tulee toimittaa ELY-keskukselle. ELY-keskus voi tarvittaessa antaa lisäohjeita tai -määräyksiä vesien johtamisesta ja käsittelystä.

10. Pohjaveden haitta-ainepitoisuudet tulee selvittää puhdistustyön päättymisen jälkeen vähintään kertaalleen alueelle asennettavasta pohjavesiputkesta. Vesinäytteistä on analysoitava vähintään alueella todetut haitta-ainepitoisuudet. Vesinäytteiden laboratorioanalyysien menetelmät tulee valita siten, että niiden määritysrajat ovat pienemmät kuin valtioneuvoston asetuksessa 341/2009 asetetut pohjavettä pilaavien aineiden ympäristölaatu normit. Pohjavesinäytteiden tulokset on esitettävä loppuraportissa. Tarvittaessa näytteenoton tulosten sekä muiden mahdollisten havaintojen perusteella tulee esittää mahdollisten jatkotoimenpiteiden tarve ELY-keskukselle.

Puhdistuksen valvonta, tiedottaminen ja raportointi

11. Puhdistustyöhön on nimettävä henkilö, joka vastaa päätöksen määräysten noudattamisesta ja puhdistustyön valvonnasta. Henkilöllä on oltava tarvittava kokemus ja pätevyys pilaantuneen maaperän puhdistukseen, näytteenottoon ja puhdistustyön valvontaan. Kyseisen henkilön yhteystiedot on ilmoitettava ennen töiden aloittamista Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle sekä kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Puhdistustyöhön on ryhdyttävä viipymättä, kuitenkin viimeistään vuoden 2025 aikana.

- 12.** Puhdistuksen alkamisesta on ilmoitettava ennen töiden aloittamista Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle, kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle, kiinteistön omistajalle sekä tarvittaessa myös häiriintyneille kohteille. Puhdistustyön järjestelyistä on sovittava hyvissä ajoin kiinteistönomistajan kanssa. Työn aikana ilmenevistä poikkeuksellisista tapahtumista (esimerkiksi puhdistustyön suunnitelmasta poikkeaminen) ja päästöistä on viipymättä ilmoitettava Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle ja kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. Toiminnanharjoittajan on viipymättä ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin pilaantumisen tai sen vaaran ehkäisemiseksi tai jos pilaantumista on jo aiheutunut, sen rajoittamiseksi mahdollisimman vähäiseksi. Jos poikkeuksellisesta tilanteesta voi aiheutua välitön onnettomuusriski, tapauksesta on ilmoitettava viivytyksettä myös alueelliselle pelastuslaitokselle.
- 13.** Puhdistamisen aikana on pidettävä kirjaa näytteenotosta ja eri käsittelypaikkoihin toimitettavien maa-ainesten haitta-ainepitoisuuksista sekä pilaantuneen maa-aineksen ja muiden jätejakeiden määristä. Puhdistustyöstä laadittava pöytäkirja/työmaapäiväkirja on säilytettävä vähintään viiden vuoden ajan ja se on pyynnöstä esitettävä valvontaviranomaiselle.
- 14.** Puhdistustyöstä on laadittava loppuraportti, joka on toimitettava Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle ja kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään kolmen kuukauden kuluessa puhdistuksen päättymisestä. Loppuraportti tulee laatia Ympäristöopas 2010, Pilaantuneen maa-alueen kunnostuksen loppuraportti -ohjeen mukaisesti. Loppuraportissa on esitettävä ainakin seuraavat tiedot:
- puhdistetun alueen tunnistetiedot,
 - puhdistuksen aloitus- ja lopetuspäivät sekä työn kokonaiskesto,
 - yhteenvetotaulukko maanäytteiden kenttä- ja laboratorioanalyysien tuloksista,
 - kartta, josta selviää, mistä kohdista ja miltä syvyyksiltä pilaantuneita ja kohonneita haitta-ainepitoisuuksia sisältäviä maa-aineksia on poistettu, mille alueelle on jäänyt kohonneita haitta-ainepitoisuuksia tai hyödynnetty haitta-ainepitoisia maa-aineksia sekä jäännöspitoisuusnäytteiden sijainti
 - poistettujen maa-ainesten sekä muiden jätejakeiden vastaanottoaikkien tiedot ja niihin toimitetun jätteen ja maan kokonaismäärät sekä haitta-ainepitoisuudet,
 - yhteenveto vesinäytteiden analyysituloksista ja pilaantuneen veden poistamisesta ja käsittelystä sekä
 - arvio puhdistustyön lopputuloksesta sekä siihen liittyvät epävarmuustekijät.

Päätöksen perustelut

Yleiset perustelut

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 136 §:n mukaan maaperän ja pohjaveden puhdistamiseen pilaantuneella alueella sekä puhdistamisen yhteydessä maa-aineksen hyödyntämiseen kaivualueella tai poistamiseen toimitettavaksi muualla käsiteltäväksi voidaan ryhtyä tekemällä siitä ilmoitus valtion valvontaviranomaiselle (ELY-keskus), jos puhdistaminen ei luvun 4 nojalla edellytä ympäristölupaa. Valtion valvontaviranomainen tarkastaa ilmoituksen ja tekee sen johdosta päätöksen. Ilmoituspäätöksessä on annettava tarvittavat määräykset alueen puhdistamisesta, puhdistamisen tavoitteista ja maa-aineksen hyödyntämisestä ja tarkkailusta. Pilaantuneen alueen puhdistamisen on katettava toimet, jotka ovat tarpeen pilaavien aineiden poistamiseksi, vähentämiseksi, leviämisen estämiseksi ja hallitsemiseksi.

Valtioneuvoston asetuksessa maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (PIMA-asetus, 214/2007) on säädetty maaperässä yleisimmin esiintyvien haitallisten aineiden kynnysarvot. Asetuksen 3 §:n mukaan, mikäli yhden tai useamman haitta-aineen pitoisuus maaperässä ylittää kynnysarvon tai alueella, jolla taustapitoisuus on kynnysarvoa korkeampi, alueen taustapitoisuuden, on maaperän pilaantuneisuus ja puhdistustarve arvioitava. Arvioinnin on asetuksen 2 §:n mukaan perustuttava arvioon maaperässä olevien haitallisten aineiden aiheuttamasta vaarasta tai haitasta terveydelle ja ympäristölle. Asetuksessa luetellaan seikat, jotka arvioinnissa on otettava huomioon. Ilmoituksessa esitetty maaperän puhdistustarpeen arvioinnin tulee täyttää asetuksen vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 2 luvussa on säädetty yleisistä velvollisuuksista, periaatteista ja kielloista kuten toiminnanharjoittajan selvilläolovelvollisuudesta (6 §) sekä velvollisuudesta ehkäistä ja rajoittaa toimintansa ympäristövaikutuksia (7 §), maaperän pilaamiskiellosta (16 §) ja pohjaveden pilaamiskiellosta (17 §). Määräyksissä on huomioitu ympäristönsuojelulain mukaiset velvoitteet.

Päätös on myönnetty määräaikaikaisena, koska puhdistus on ilmoitettu toteutettavaksi vuoden 2024 aikana.

ELY-keskus katsoo, että ST1 Oy on velvollinen puhdistamaan kunnostussuunnitelmassa esitetysti entisen D-pisteen alueen toiminnastaan aiheutuneiden päästöjen osalta. Puhdistustavoitteet on määrätty (lupamääräys 1.) myös alueella todetuille muille haitta-aineille, jotka poistetaan puhdistustyön yhteydessä. ELY-keskus katsoo, ettei ST1 ole esitettyjen tietojen perusteella velvollinen puhdistamaan muusta kuin omasta toiminnastaan aiheutuneet päästöt. Diesel-jakelupisteen alueella voi esiintyä kyseisestä toiminnasta peräisin

olevia, pieniä määriä myös haihtuvia yhdisteitä. Mikäli alueella todetaan selkeää pilaantumaa, jonka ei katsota olevan peräisin D-pisteen toiminnasta, tulee olla yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukseen.

ELY-keskus katsoo, että vastuu sisäilmatutkimusten ja mahdollisen rakennuksen alapuolisen maaperän puhdistuksesta ei esitettyjen tietojen perusteella kohdistu ST1:een.

Annettuihin lausuntoihin ja kannanottoihin on vastattu erityisesti lupamääräyksissä 1 ja 12, yleisissä perusteluissa sekä määräyskohtaisissa perusteluissa.

Määräyskohtaiset perustelut

Määräys 1.

Valtioneuvoston asetuksessa maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007) säädetään maaperässä yleisimmin esiintyvien haitallisten aineiden kynnysarvot, alemmat ohjearvot ja ylemmät ohjearvot, joita käytetään apuna maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnissa. Mikäli yhden tai useamman haitta-aineen pitoisuus maaperässä ylittää kynnysarvon, on maaperän pilaantuneisuus ja puhdistustarve arvioitava. Maaperää pidetään yleensä pilaantuneena, jollei arvioinnista muuta johdu: 1) alueella, jota käytetään teollisuus-, varasto- tai liikennealueena taikka muuna vastaavana alueena, jos yhden tai useamman aineen pitoisuus ylittää säädetyn ylemmän ohjearvon; 2) muulla kuin 1 kohdassa tarkoitettulla alueella, jos yhden tai useamman aineen pitoisuus ylittää säädetyn alemman ohjearvon.

Ilmoituksessa esitetyt puhdistustavoitteet on pääosin hyväksytty. Puhdistustavoitteiksi on asetettu VNa 214/2007 mukaiset ylemmät ohjearvotasot myös muiden alueella todettujen haitta-aineiden osalta. Bentseenin osalta puhdistuksen tavoitetasoksi on asetettu alemmat ohjearvot ja öljyhiilivetyjen fraktioiden C₈-C₁₀ osuus hiilivetyjen C₅-C₁₀ kokonaispitoisuudesta saa olla korkeintaan 100 mg/kg. Bentseenin ja fraktioiden C₈-C₁₀ osalta on sovellettu Shell-jakeluaseman kunnostussuunnitelman (Afry Finland Oy 2023) riskinarvioinnissa määritettyjä haitattoman pitoisuuden tasoja.

Puhdistustyö on ilmoitettu toteutettavan massanvaihtona.

Mikäli alueella todetaan muita kuin tutkimuksissa todettuja haitta-aineita, on maaperän pilaantuneisuus ja puhdistustarve arvioitava näiden haitta-aineiden osalta PIMA-asetuksen mukaisesti. Arviointi on toimitettava Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle hyväksyttäväksi.

Arviointia ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos kyseiset maa-ainekset joka tapauksessa poistetaan alueelta.

Pohjavedelle ei esitetty ilmoituksessa puhdistustavoitetta. Pohjaveden haitta-ainepitoisuuksien tarkkailusta puhdistustyön jälkeen on annettu määräys 10. Kaivantovesien käsittelystä on annettu määräys 9.

Puhdistustasoa ja toimenpiteitä asetettaessa on huomioitu alueen ympäristöolosuhteet sekä maankäyttö.

Määräys 2.

Mikäli puhdistusmenetelmällä ei päästä puhdistustavoitteeseen tai maaperän pilaantuneisuus jatkuu suunnitellun puhdistusalueen ulkopuolelle, voi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus hyväksyä perustellusta pyynnöstä poikkeamisen edellä asetetusta puhdistustavoitteesta. Päätöksestä poikkeamisen edellytyksenä on että, riskinarvioinnin ja mahdollisen jatkotoimenpidesuunnitelman perusteella voidaan luotettavasti osoittaa, että kohdealueeseen jääneistä haitta-aineista ei pitkänkään ajan kuluessa aiheudu vaaraa tai haittaa ympäristölle ja/tai terveydelle eikä haitta-aineiden leviämistä pääse tapahtumaan. Ympäristönsuojelulain (527/2014) 133 §:n mukaan pilaantunut maaperä ja pohjavesi (pilaantunut alue) tulee puhdistaa siihen tilaan, ettei siitä voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Mikäli puhdistustyön yhteydessä todetaan, että suunnitelman mukaisella kunnostettavalla alueella on selkeitä viitteitä muusta kuin D-pisteen toiminnasta aiheutuneesta pilaantumasta, on tarpeen olla yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukseen asiassa etenemisestä sopimiseksi.

Määräys 3.

Massanvaihdon yhteydessä maaperän pilaantuneisuutta on seurattava kenttätestein pilaantuneisuuden rajaamiseksi. Alueen rajausta on varmistettava laboratorioanalyysillä. Jäännöspitoisuusnäytteiden avulla varmistetaan puhdistustavoitteiden saavuttaminen sekä saadaan tieto maaperään kaivujen jälkeen jäävistä haitta-ainepitoisuuksista. Ympäristönsuojelulain (527/2014) 209 §:n mukaan lain täytäntöönpanon edellyttämät mittaukset, testaukset, selvitykset ja tutkimukset on tehtävä pätevästi, luotettavasti ja tarkoituksenmukaisin menetelmin.

Määräys 4.

Poistettavat pilaantuneet maa-ainekset sekä jätteet on edellytetty toimittamaan ensisijaisesti hyödynnettäväksi ja toissijaisesti loppukäsiteltäviksi luvan omaavaan vastaanotto- ja käsittelypaikkaan,

koska jätelain (646/2011) 8 § edellyttää, että kaikessa toiminnassa on mahdollisuuksien mukaan noudatettava jätelain etusijajärjestystä. Etusijajärjestyksen mukaan vain sellaiset jätteet, joita ei ole mahdollista käyttää uudelleen, kierrättää tai hyödyntää, loppukäsitellään. Jätelain (646/2011) 29 §:n mukaisesti sekä pilaantumisen ehkäisemiseksi on perusteltua viedä poistettavat maa-ainekset ja mahdolliset jätteet sellaiseen käsittelypaikkaan, jolla on lupa ottaa vastaan ja käsitellä kyseisiä jätteitä.

Määräys 5.

Pilaantuneiden maa-ainesten käsittelystä, kuormauksesta ja kuljetuksesta on tarpeen antaa määräykset, ettei puhdistustöistä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa tai terveyshaittaa. Ilmoituksen tekijän on oltava selvillä puhdistustyön ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista. Ympäristön pilaantumisesta on pyrittävä ehkäisemään ennakolta. Jos pilaantumisesta ei voida kokonaan ehkäistä, se on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi (YSL 6 § ja 7 §). Ympäristönsuojelulain (527/2014) 20 § edellyttää pilaantumisen vaaraa aiheuttavalta toiminnalta huolellisuutta ja varovaisuutta ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä onnettomuuksien estämiseksi ja niiden vaikutusten rajoittamiseksi (varovaisuus- ja huolellisuusperiaatteet).

Jätelain (646/2011) 13 § mukaan jätteestä ja jätehuollosta ei saa aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, roskaantumista, yleisen turvallisuuden heikentymistä taikka muuta näihin rinnastettavaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta. Jätteen keräyksessä ja kuljetuksessa on huolehdittava siitä, ettei jätehuollosta aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavia päästöjä mukaan lukien melua, hajua tai viihtyisyyden vähenemistä.

Haitta-ainepitoiset kaivetut maa-ainekset on edellytetty pidettäväksi erillään pilaantumattomista maa-aineksista. Jätelain 15 § mukaan jätteet on kerättävä ja pidettävä erillään jätehuollon kaikissa vaiheissa siinä laajuudessa, kuin se on terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran tai haitan ehkäisemiseksi taikka jätehuollon asianmukaisen järjestämisen kannalta tarpeellista sekä teknisesti ja taloudellisesti mahdollista.

Alueelta poistettavat pilaantunutta maa-ainesta sisältävät kuormat on edellytetty peitettäväksi, jotta haitta-ainepitoisista maa-aineksista ei aiheudu haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle. Valtioneuvoston jätteistä annetun asetuksen (978/2021) 11 §:n mukaan jäte voidaan kuljettaa peitettynä, jos siten voidaan varmistua siitä, ettei jätettä pääse ympäristöön kuormauksen tai kuljetuksen aikana.

Määräys 6.

Jätelain (646/2011) 121 §:n mukaan jätteen haltijan on laadittava siirtoasiakirja mm. pilaantuneesta maa-aineksesta, joka siirretään ja luovutetaan 29 §:ssä tarkoitettulle vastaanottajalle. Siirtoasiakirja-velvollisuutta sovellettaessa maa-ainesjäte voidaan katsoa pilaantuneeksi yleensä silloin, kun sen haitta-ainepitoisuudet ylittävät PIMA-asetuksen mukaisen alemman ohjearvon. Siirtoasiakirjassa on oltava Jäteasetuksen (978/2021) 40 §:n mukaiset tiedot. Siirtoasiakirja on oltava mukana jätteen siirron aikana ja se on annettava jätteen vastaanottajalle. Siirtoasiakirjat on säilytettävä kolmen vuoden ajan. Siirtoasiakirja on laadittava sähköisenä ja siirtoasiakirjan tietojen on oltava koneluettavassa muodossa (jätelaki 121 a §). Siirtoasiakirja voidaan laatia paperisena asiakirjana, mikäli sähköisen asiakirjan laatimiselle ei ole edellytyksiä. Jätelain 121 b §:n mukaisesti siirtoasiakirjan laatineen jätteen haltijan on huolehdittava siirtoasiakirjan tietojen toimittamisesta 142 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun rekisteriin (SIIRTO-rekisteri). Tiedot rekisteriin on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä teknisen rajapinnan kautta. Paperisen siirtoasiakirjan tiedot on toimitettava rekisteriin kolmen kuukauden kuluessa siirron päättymisestä sähköisessä asiointipalvelussa. Tiedot voi toimittaa myös muulla rekisterinpitäjän kanssa erikseen sovitulla tavalla, jos tietojen toimittaminen sähköisessä asiointipalvelussa ei ole mahdollista. Jätelain 29 §:n mukaan jätteen saa luovuttaa vain jätehuoltorekisteriin hyväksytylle kuljettajalle.

Määräys 7.

Mikäli pilaantuneita massoja joudutaan välivarastoimaan alueella, lisäpilaantumisen estämiseksi varastointiajan tulee olla lyhyt ja maaperän pilaantumattomuus varastoinnin jälkeen on syytä varmistaa. Pilaantuneiden massojen peittämisellä estetään lisäpilaantuminen kiinteistöllä. Välivarastoitavat, haitta-ainepitoiset kaivetut maa-ainekset on edellytetty pidettäväksi erillään pilaantumattomista maa-aineksista, jotta haitta-ainepitoisista maa-aineksista ei aiheudu haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle.

Määräys 8.

Päätöksessä on hyväksytty ympäristönsuojelulain (527/2014) 136 §:n mukaisesti puhdistustyön yhteydessä kaivettujen haitta-ainepitoisuuksiltaan määräyksen 1 mukaisten puhdistustavoitteiden alittavien maa-ainesten hyötykäyttö kaivantojen täytöissä pohjavesipinnan yläpuolisella osalla.

Näytteenoton avulla on edellytetty selvittämään kaivettujen maa-ainesten haitta-ainepitoisuudet, jotta maa-ainekset pystytään toimittamaan niiden vaatimaan käsittelyyn tai hyödyntämään kohteessa.

Hyötykäytettävien maa-ainesten haitta-ainepitoisuudet ja sijoituskohteet tulee dokumentoida, jotta maa-ainekset voidaan huomioida asianmukaisesti tulevien kaivutöiden yhteydessä.

Määräys 9.

Haitta-aineita mahdollisesti sisältävien vesien tutkimisesta on tarpeen antaa määräys, jotta pilaantunut vesi käsitellään asianmukaisesti. Haitta-ainepitoiset vedet on edellytetty toimittamaan luvan omaavaan vastaanottoaikkaan tai johtamaan soveltuvan esikäsittelyn kautta viemäriin, jotta haitta-aineet eivät pääse kulkeutumaan laajemmalle alueelle, eivätkä aiheuttamaan maaperän, pintaveden tai pohjaveden pilaantumista tai muuta haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle. Haitta-ainepitoiset vedet voidaan käsitellä myös muulla valvontaviranomaisen erikseen hyväksymällä tavalla. Veden käsittelystä ja sen poisjohtamisesta ei saa aiheutua maaperän, pintaveden tai pohjaveden pilaantumisen vaaraa.

Ilmoituksen tekijän on oltava selvillä puhdistustyön ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista. Ympäristön pilaantumista on pyrittävä ehkäisemään ennakolta. Jos pilaantumista ei voida kokonaan ehkäistä, se on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi. Puhdistustyön päästöt ympäristöön ja viemäriverkostoon on rajoitettava mahdollisimman vähäisiksi.

Määräys 10.

Tarkkailun avulla saadaan tietoa mahdollisista pohjavedessä esiintyvistä haitta-ainepitoisuuksista. Entisen D-pisteen alueelta ei ole tutkittu pohjaveden haitta-ainepitoisuuksia, joten niiden selvittämien on tarpeen. Ilmoituksen mukaan pohjavesinäytteenoton tulosten perusteella päätetään mahdollisista jatkotoimenpiteistä pohjaveden osalta.

Ilmoituksen tekijän on oltava selvillä puhdistustyön ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista. Tarkkailutulosten arvioinnissa on syytä huomioida VNa 341/2009 mukaiset ympäristölaatunormit, jotta pitoisuustason suuruutta voidaan arvioida.

Määräys 11.

Määräys on annettu viranomaisvalvonnan kannalta. Puhdistusta valvovan henkilön nimeämisellä varmistetaan, että puhdistus toteutetaan asianmukaisesti ja tiedonkulku työn aikana on sujuvaa. Puhdistuksen toteuttaminen viipymättä on tarpeen, koska alueella on todettu riskiperusteinen puhdistustarve jo aiemmin.

Määräys 12.

Valvonnan ja tiedonsaannin kannalta on välttämätöntä, että viranomaisille sekä alueen omistajalle ja mahdollisille häiriintyneille kohteille toimitetaan tieto puhdistustöiden suunnitellusta ajankohdasta ennen töiden aloittamista. Ilmoitusvelvollisuus poikkeustilanteista on määrätty toiminnan valvontaa varten. Määräys pilaantumisen torjuntavelvollisuudesta on annettu välittömän pilaantumisen ehkäisemiseksi ja haittojen minimoimiseksi.

Määräykset 13 ja 14.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 172 §:ssä ja jätelain 122 §:ssä säädetään valvontaviranomaisen tiedoksisaantioikeudesta tehtävänsä suorittamista varten. Määräyksissä mainittujen tietojen kirjanpito ja raportointi on tarpeen puhdistustyön asianmukaisen toteutumisen, valvonnan ja tiedonkulun kannalta. Loppuraportin perusteella arvioidaan puhdistuksen lopputuloksen hyväksyttävyyttä sekä mahdolliset jatkotoimenpiteet sekä jälkiseurantatarve.

Sovelletut oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 6, 7, 14, 16, 17, 20, 23, 85, 133, 134, 135, 136, 172, 190, 191, 200, 205, 209 §
Ympäristönsuojeluasetus (713/2014) 24, 25, 26 §
Valtioneuvoston asetus maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007)
Jätelaki (646/2011) 5, 6, 8, 12, 13, 15, 16, 28, 29, 31, 94, 118, 119, 121, 121 a, 121 b, 122, 142 §
Valtioneuvoston asetus jätteistä (978/2021) 11, 40 §
Valtioneuvoston asetus vesienhoidon järjestämisestä (1040/2006)
Valtioneuvoston asetus vesienhoidon järjestämisestä annetun asetuksen muuttamisesta (341/2009)
Valtion maksuperustelaki (150/1992)
Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024 (1215/2023)

Käsittelymaksu ja sen määräytyminen

Tämän ilmoituksen käsittelystä perittävä maksu on 928 €.

Maksun suuruus perustuu valtioneuvoston asetukseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista (1215/2023) ja sen liitteenä olevaan maksutaulukkoon. Pilaantuneen maaperän puhdistamisesta tehtävän ilmoituksen käsittelystä perittävä maksu on 58 euroa kultakin asian käsittelyyn kuluvalta tunnilta. Tämän ilmoituksen käsittelyyn on kulunut 16 tuntia, joten maksu on 928 euroa. Lasku

lähetetään erikseen myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Valvonnan maksullisuus

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 205 §:n mukaan ELY-keskus voi periä maksun valvontatoimista, jotka ovat tarpeen 136 §:n 2 momentissa tarkoitetun päätöksen noudattamisen varmistamiseksi. Maksun suuruus perustuu valtioneuvoston asetukseen 1215/2023 ja sen liitteenä olevaan maksutaulukkoon.

Päätöksen voimassaoloaika

Tämä päätös on voimassa 31.12.2029 saakka.

Mahdollisten olosuhdemuutosten vuoksi päätöksen voimassaolon jälkeen maaperän ja pohjaveden pilaantuneisuus ja puhdistustarve on tarvittaessa arvioitava uudestaan ja tehtävä puhdistamisesta ympäristönsuojelulain (527/2014) edellyttämä ilmoitus tai lupahakemus.

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 200 §:n perusteella tätä päätöstä on noudatettava mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

Muutoksenhakuviranomainen voi kieltää täytäntöönpanon.

Päätöksestä tiedottaminen

Päätös

Ilmoituksen tekijälle (sähköisesti)

Tiedoksi (sähköisesti)

Kuusamon kaupungin ympäristönsuojelu- ja
ympäristöterveysviranomainen
Afrý Finland Oy
Kiinteistönomistaja
Koillismaan Osuuskauppa

Kuuluttaminen

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 85 §:n mukaisesti Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus antaa päätöksen tiedoksi myös julkisella kuulutuksella. Kuulutus ja kuulutettava päätös ovat nähtävillä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen verkkosivuilla: www.ely-keskus.fi > Ajankohtaista > Kuulutukset ja ilmoitukset

Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan myös toiminnan vaikutusalueen kuntien verkkosivuilla.

Tietojärjestelmän päivittäminen

Kohde on lisätty ilmoituksessa ja sen liitteissä esitettyjen tietojen perusteella valtakunnalliseen Maaperän tilan tietojärjestelmään.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen. Valitusaika päättyy 22.5.2024. Valitusoikeus päätöksestä on YSL 191 §:n mukaan asianosaisella, rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät, toiminnan sijaintikunnalla ja muulla kunnalla, jonka alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät, valtion valvontaviranomaisella sekä toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella ja asiassa yleistä etua valvovalla viranomaisella. Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava Vaasan hallinto-oikeuden kirjaamoon. Tarkemmat ohjeet muutoksenhausta ovat päätöksen liitteenä 1 olevassa valitusosoituksessa.

Lisätiedot

Asia on käsitelty Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Ympäristönsuojeluyksikössä. Tarvittaessa lisätietoja päätöksestä antaa ylitarkastaja Elina Nuortimo (etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi, puh. 0295 038 449).

Hyväksyntä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Merkintä sähköisestä hyväksynnästä on asiakirjan viimeisellä sivulla. Asian on esitellyt ylitarkastaja Elina Nuortimo ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Maria Säkkinen.

Liitteet

- Liite 1. Valitusosoitus
- Liite 2. Puhdistettavan alueen sijaintikartta
- Liite 3. Tutkimuspistekartta

LIITE 1.

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen sekä sen käsittelystä perittyyn maksuun saa hakea muutosta valittamalla **Vaasan hallinto-oikeuteen**. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän** kuluessa **päätöksen tiedoksisaannista**. Päätöksen tiedonsaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä (7) päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavaan arkipäivään. **Valitusaika päättyy 22.5.2024.**

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi ja yhteystiedot
- postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää,
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi ja millä perustein (vaatimukset)
- mihin valitusosoitus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on tämän yhteystiedot ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Sähköisesti toimitettua valituskirjelmää ei tarvitse allekirjoittaa.

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen,
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta,
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle

Asiamiehelle, jollei hän ole asianajaja tai julkinen oikeusavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja tai muulla luotettavalla tavalla osoitettava olevansa oikeutettu edustamaan päämiestä.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava Vaasan hallinto-oikeuden kirjaamoon. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopio, sähköposti tai sähköinen asiointipalvelu) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Oikeudenkäyntimaksu

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) ja tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta annetun oikeusministeriön asetuksen (1122/2021) nojalla muutoksenhakijalta peritään asian käsittelystä hallinto-oikeudessa 270 euron oikeudenkäyntimaksu. Tuomioistuinmaksulaissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Vaasan hallinto-oikeuden yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus

Postiosoite: PL 204, 65101 Vaasa

Puhelin: kirjaamo 029 56 42780 (ma-pe klo 8.00–16.15)

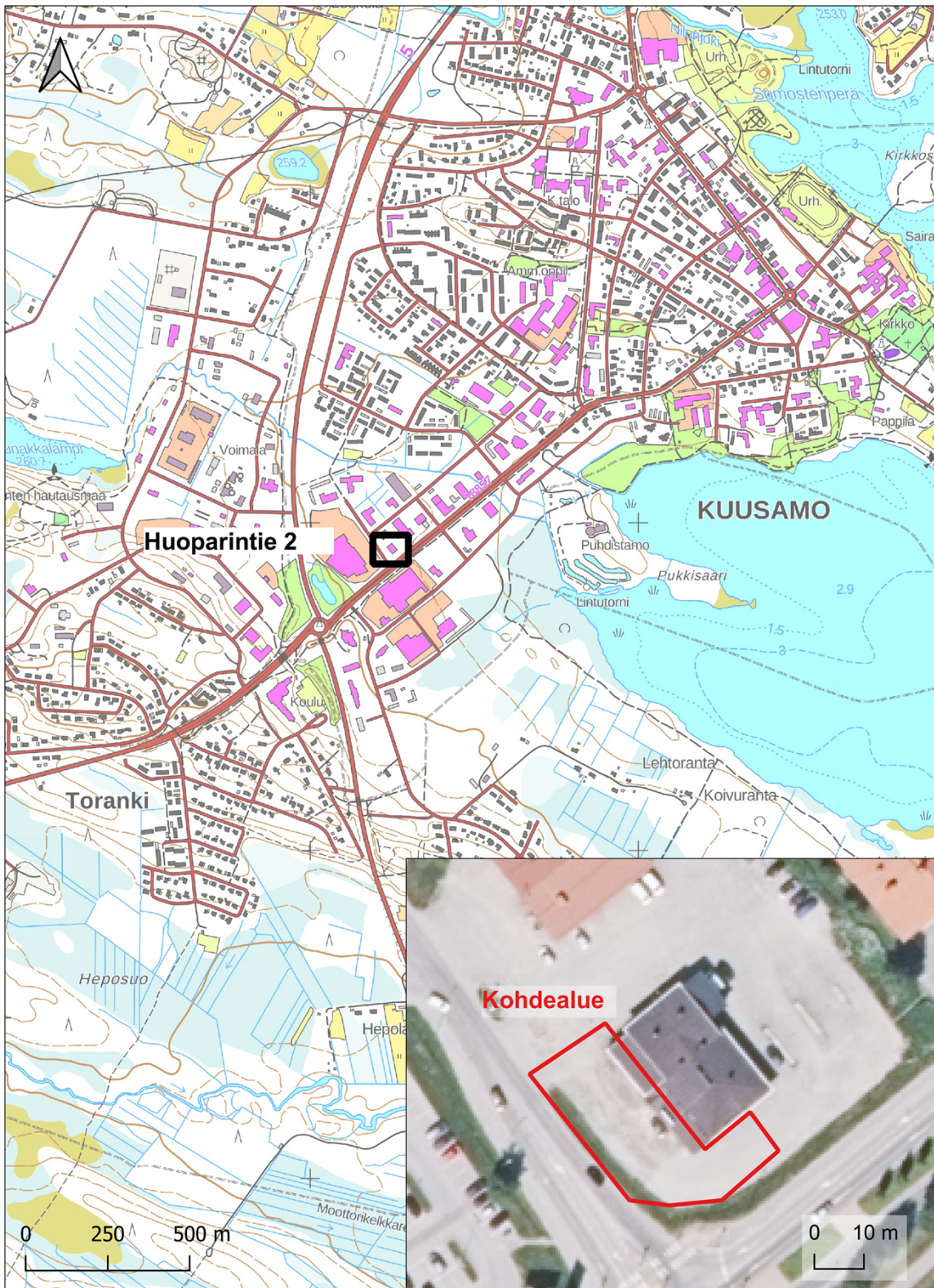
Puhelinvaihde: 029 56 42611

Faksi: 029 56 42760

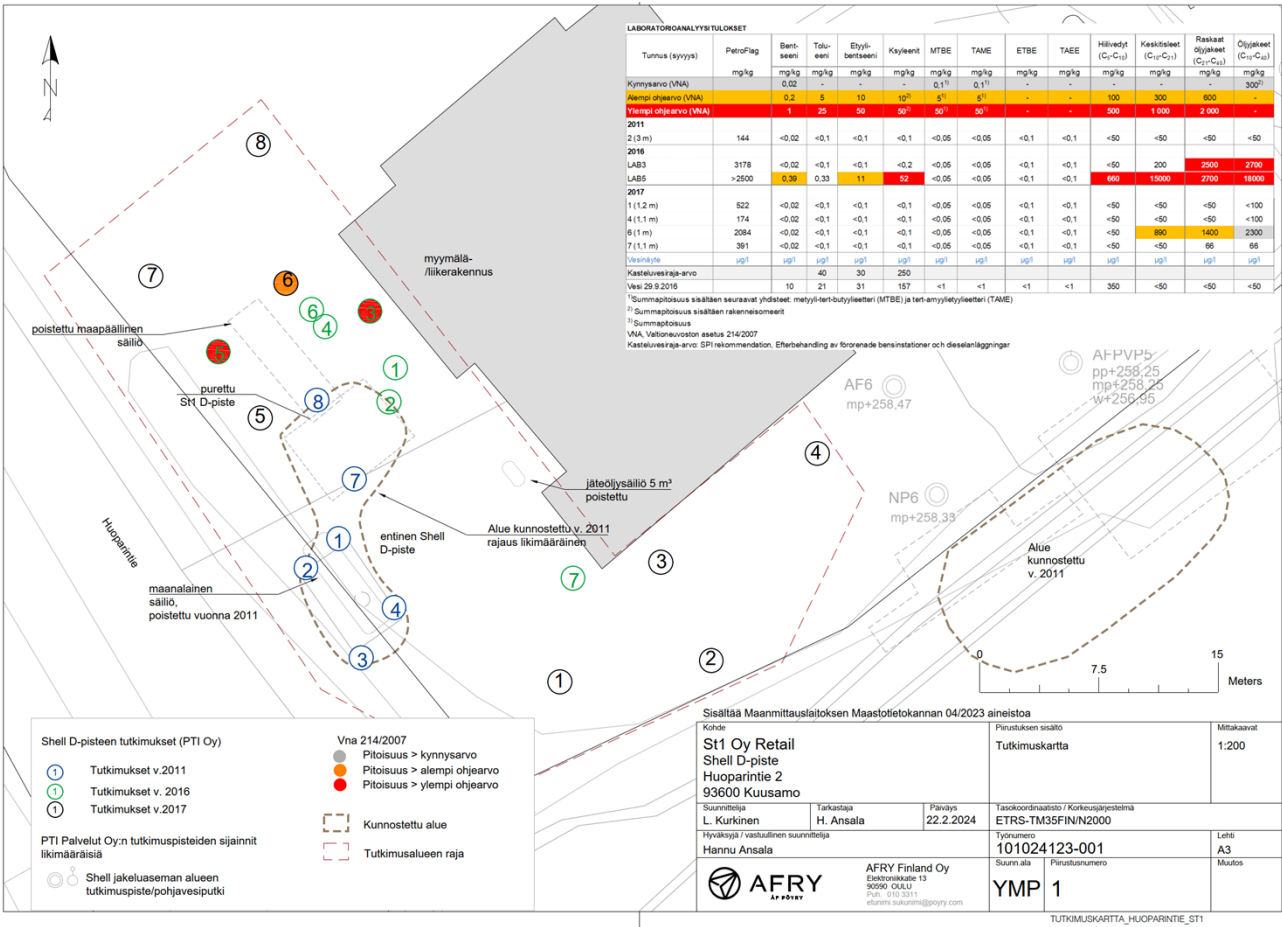
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

LIITE 2. Sijaintikartta

LIITE 3. Tutkimuspistekartta

Tämä asiakirja POPELY/769/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POPELY/769/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Säkkinen Maria 12.04.2024 09:59

Esittelijä Nuortimo Elina 12.04.2024 09:57